

Varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet

1. Lähtökohdat

Kuntalain 410/2015 14 § 2 momentin 6 -kohdan mukaan valtuuston tehtäviin kuuluu päättää varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista.

Rovaniemen kaupungin hallintosäännön 79 § mukaan valtuusto päättää kaupungin kokonaisvarallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista.

Kuntalain 410/2015 14 § 2 momentin 6 -kohdan lain valmisteluaineistossa (HE 268/2014 vp.) valtuuston tehtäväksi kuvataan selkeän kannan ottaminen siihen, minkälaiseen omaisuuteen kunnan pääoma sidotaan ja minkälaisella riskitasolla. Lisäksi valtuuston tehtävä on valvoa, että pääoma on tehokkaassa käytössä.

Varallisuudenhoidon ja sijoitustoiminnan tulisi perustua kuntastrategiaan ja palvella sen tavoitteiden toteutumista. Valtuustolle uskottu varallisuudenhoidon ja sijoitustoiminnan perusteiden päättäminen sisältää siten sijoittamisen perusteisiin liittyvää näkemyksen ottoa, eikä pelkästään toimivallan siirtoon liittyviä päätöksiä.

Rovaniemen kaupungin hallintosäännön 29 § mukaan kaupunginhallitus päättää erikseen toimivallasta sijoitustoiminnassa ja antaa yksityiskohtaiset sijoitustoiminnan ohjeet.

2. Sijoitustoiminnan määritelmä

Sijoitustoiminnalla tarkoitetaan yleisesti kunnan toimialaan liittyvää sijoittamista ja kassavarojen sijoittamista. Kunnalla voi myös olla toimeksiantona sijoitettavia lahjoitus- tai testamenttivaroja.

Toimialasijoittamisella tarkoitetaan sijoituksia, joilla edistetään kunnan tehtäviin kuuluvia päämääriä kuten palvelutuotannon järjestämistä, elinkeinorakenteen muutosta tai työllisyyden turvaamista kunnan alueella. Toimialasijoittamista ohjataan omistajaohjauksen ja omistajapolitiikan keinoin sekä muilla erillisillä ohjeilla.

Kassavaroilla tarkoitetaan maksuliikennevaroja ja kassaylijäämää. Kassaylijäämää ovat rahoitusarvopaperit, pankkisaamiset, sekä erilliset rahastoidut varat, jotka eivät määrittelyhetkellä ole sidottu maksuliikenteen ylläpitoon.

Nämä sijoitustoiminnan ohjeet koskevat niitä varoja, joita ei ole sidottu päivittäisen maksuvalmiuden turvaamiseen, kaupungin aikaisempien vuosien ylijäämistä koostuvia

sekä erilaisia omaan taseeseen rahastoituja varoja. Omaan taseeseen rahastoidut varat sijoitetaan osana muuta sijoitusomaisuutta, jos rahasto on yleiskatteinen. Jos rahasto on erityiskatteinen, varat sijoitetaan näiden perusteiden mukaan, mutta erilleen erotettuina muista varoista. Rahastoituja varoja ovat esimerkiksi vahinkorahaston varat (erityiskatteisia) ja kehittämisrahaston varat (yleiskatteisia). Sijoitettujen varojen tuotoksi kirjataan koko sijoitusomaisuuden vuotuinen tuotto, sekä positiivinen että negatiivinen. Sijoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti sijoitetaan kassaylijäämät, joilla turvataan kassamenojen edellyttämä maksuvalmius kaikissa tilanteissa. Lahjoitus, testamentti ja muilla saannoilla saadut varat sijoitetaan näiden yleisten perusteiden mukaan, ellei saantokirjasta muuta johdu.

Kiinteistöt, maaomaisuus ja niihin liittyvät laitteet, rakennelmat tai rakennukset eivät kuulu näiden perusteiden piiriin. Kuitenkin sijoitusten kokonaisriskiä ja omaisuuslajijakaumaa arvioitaessa kaikki omaisuuserät voidaan ottaa huomioon.

3. Yleiset periaatteet

Rovaniemen kaupungin sijoitustoiminnassa on otettava huomioon julkisyhteisöön kohdistuvat yhteiskunnalliset velvoitteet ja julkishallinnossa hyväksyttävät toimintaperiaatteet. Sijoituskohteen toimiala tai toimintatavat eivät saa olla ristiriidassa kaupungin tehtävien ja toimintaperiaatteiden kanssa. Sijoitustoimintaa tulee tehdä myös vastuullisuuden kannalta hyväksyttäviin kohteisiin. Vastuullinen sijoitustoiminta huomioi ympäristöystävällisyyden, kestävän kehityksen, ihmisoikeuksien noudattamisen, tasa-arvon, lapsityövoiman käytön estämisen sekä työelämän perusoikeuksien noudattamisen. Vastuullinen sijoittaminen toteutuu kaupungin sijoitustoiminnassa siten, että palveluiden tarjoajilta edellytetään YK:n tukemien vastuullisuusperiaatteiden (Principles for Responsible Investment) noudattamista ja selvitystä vastuullisuuspolitiikan noudattamisesta sijoitustoiminnassa.

Edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti varainhoitaja sitoutuu liittämään vastuullisuusasiat (ns. ESG = Environmental, Social, Governance) osaksi sijoitusprosessia ja edistämään sijoituskohteiden ESG-raportointia. Kullakin varainhoitajalla on omat vastuullisuusseulonnat (kuten sulkulistat, poissuljetut toimialat tai fossiilisia polttoaineita tuottavien yhtiöiden maksimiosuus), joiden toteutumisen seuraamiseksi Rovaniemen kaupunki edellyttää varainhoitajia tuottamaan vähintään kerran vuodessa sijoituskohteiden vastuullisuusraportin.

Sijoitustoiminnan lähtökohtana ja tavoitteena voidaan pitää vastuullisen toiminnan perusteille rakentuvaa taloudellista tuottavuutta. Vähimmäisvaatimuksena on sijoituksen reaaliarvon säilyttäminen niin, että arvon säilyttämisessä huomioidaan myös sijoitustoiminnan aiheuttamat kustannukset.

Sijoitustoiminnan tuottotavoite on saavuttaa paras mahdollinen tuotto valitulla riskitasolla. Valittua riskitasoa kuvataan omaisuuslajien perusallokaatiolla. Pitkän aikavälin tuottotavoitteena voidaan pitää 2 prosenttia yli inflaatiotason olevaa tuottoa. Omaisuuslajiallokaation perusjakauman ympärille on määritelty vaihteluväli, jota voidaan käyttää tuottotavoitteen saavuttamiseksi, jos markkinatilanne niin vaatii. Jos sijoitusten yleinen tuotto-oletus puolueettomasti arvioiden poikkeaa siitä, mitä

omaisuuslajiallokaatio vaihteluväli todennäköisesti tuottaisi, tuottotavoitetta voidaan muuttaa sijoitustoiminnan ohjeissa tilikausittain kuvaamaan paremmin sen hetkistä markkinatilannetta.

Sijoitustoiminnan keskeinen tekijä on kunnan maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaaminen. Sijoituksiin käytettävissä oleva rahamäärä ja sijoitusaika arvioidaan maksuvalmiussuunnitelmalla. Maksuvalmiussuunnittelun tarve syntyy kassatulojen ja -menojen eriaikaisesta kertymästä. Sijoitusten likvidiys turvataan huomioimalla käytettävien sijoitusten jälkimarkkinakelpoisuus. Sijoitusten rahoittaminen lainanotolla on mahdollista vain toimialaan liittyvissä sijoituksissa.

4. Kassavarat

Kassavarat jaetaan maksuliikevaroihin ja kassaylijäämään. Kassaylijäämällä tarkoitetaan sitä osaa kassavaroista, joka ei ole sidottu maksuliikkeen ylläpitoon. Kassavarat koostuvat rahalaitosten käyttötileillä olevista varoista, käteisvaroista, sijoituksissa olevista varoista ja erilaisten rahastojen varoista.

4.1 Maksuliikevarat

Maksuliikevarat on tarkoitettu maksuvalmiuden ylläpitoon. Maksuvalmiutta ylläpidetään varaamalla maksuliikevaroja kassaennusteen mukaisesti 14 vuorokauden tulojen ja menojen verran maksuvalmiuden kannalta tarkoituksenmukaiseen muotoon.

Maksuliikevarat on keskitetty Rovaniemen kaupungin konsernitilille. Konsernitilin varat ovat osin myös velkaa konsernitiliä käyttäville konserniyhteisöille. Maksuliikevarat eivät kuulu varsinaisen sijoitustoiminnan piiriin. Konsernitilistä ja maksuliikevaroista päätetään erikseen.

4.2 Kassaylijäämä

Kassaylijäämä jaetaan sijoitusajan perusteella lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen kassaylijäämään. Lyhytaikaisia kassaylijäämiä voidaan hoitaa juoksuajaltaan enintään vuoden pituisilla sijoituksilla. Pitkäaikaista kassaylijäämää ovat sijoitusajaltaan yli vuoden mittaiset sijoitukset.

4.2.1 Lyhytaikainen kassaylijäämä

Lyhytaikaisen kassaylijäämän ensisijaisena tarkoituksena on turvata maksuvalmiutta käyttötilejä paremmalla tuotolla. Lyhytaikaisen kassaylijäämän hoitoon soveltuvia sijoitusinstrumentteja ovat vähäistä arvovaihtelua ja hyvän likviditeetin omaavat sijoitukset.

4.2.2 Pitkäaikainen kassaylijäämä

Pitkäaikaisen kassaylijäämän tavoitteena on saada sijoitetulle pääomalle mahdollisimman korkea tuotto valitulla riskitasolla. Sijoitusstrategia perustuu sijoitettavan varallisuuden omaisuuslajien hajauttamiseen kolmen päälaajiin: korko-, osake- ja muihin sijoituksiin. Pääpaino sijoituksissa on korkosijoituksissa, koska niissä on maltillisempi arvovaihtelu ja tasainen tuotto verrattuna muihin omaisuuslajeihin.

Osakesijoitusten tuotto on pitkällä aikavälillä selvästi korkosijoituksia suurempi, mutta niihin liittyvä arvonvaihtelu on korkosijoituksiin verrattuna voimakkaampi.

Sijoitustuotteissa (ns. sijoitusinstrumentit) painotetaan ensisijaisesti suoria ja kustannustehokkaita tuotteita. Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti euromääräisenä. Muissa valuutoissa tehtävien sijoitusten valuuttariski on mahdollisuuksien mukaan suojattava.

5. Omaisuuslajit ja -jakauma

Sijoituksille on määritelty omaisuuslajikohtainen perusjakauma ja sallittu vaihteluväli. Perusjakauma kuvaa neutraalin markkinatilanteen jakaumaa, ja vaihteluväli antaa mahdollisuuden mukauttaa jakaumaa erilaisissa markkinatilanteissa. Painoarvot ja vaihteluväli on kuvattu omaisuuslajeittain seuraavassa taulukossa:

<u>Omaisuuslaji</u>	<u>Neutraalipaino</u>	<u>Vaihteluväli</u>
Korkosijoitukset	60%	40%-100%
Osakkeet	40%	0%-60%
Muut sijoitukset	0%	0%-15%

5.1. Omaisuuslajit ja sijoitustuotteet

Käytettävät sijoitustuotteet luokitellaan kuuluvaksi johonkin omaisuuslajiin. Luokitteluperusteena käytetään sijoituksen kohde-etuutta, esimerkiksi osakerahasto luetaan kuuluvaksi osakkeisiin. Epäselvissä tilanteissa sovelletaan varovaisuusperiaatetta ja tuote luetaan kuuluvaksi enemmän riskiä sisältävään omaisuuslajiin. Jos sijoitustuote sisältää selkeän ja sitovan jaottelun näissä perusteissa esitetyn omaisuuslajijaottelun mukaisesti, voidaan sijoitustuotteen osat lukea määriteltyihin omaisuuslajeihin kuuluvaksi jaottelun mukaisesti.

Pääsääntönä on, että ilman virallista luottoluokitusta olevien yritysten suoria velkasijoituksia ei hankita. Poikkeuksellisesti ja perustelluissa tapauksissa ilman luottoluokitusta olevien yritysten lainoihin voidaan sijoittaa. Poikkeusta käytettäessä sijoitukset on tehtävä kotimaisiin yrityksiin niin, että yhden yrityksen osuus voi olla enintään 1% koko sijoitusvarojen sijoitushetken arvosta. Yhteensä luokittelemattomien yritysten sijoitusten osuus saa olla enintään 5% sijoitusvarojen sijoitushetken arvosta. High yield - ja kehittyvien markkinoiden sijoitukset toteutetaan rahastosijoitusten kautta. Ilman virallista luottoluokitusta olevien yritysten velkasijoitukset voivat olla osa sijoitusrahaston sijoituksia.

Suoria osakesijoituksia tehdään vain Suomessa julkisesti noteerattuihin yhtiöihin suosien hyvää osinkoa maksavia yhtiöitä sekä kasvuyhtiöitä. Kansainvälinen hajautus toteutetaan osakerahastojen kautta. Näin varmistetaan osakeomistusten likvidiys, jälkimarkkinakelpoisuus sekä verotuksen sujuvuus.

Korko- ja osakemarkkinoille voidaan sijoittaa EU:n sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin ns. UCITS -rahastoihin, erikoissijoitusrahastoihin sekä indeksiosuusrahastoihin eli ETF:iin (Exchange Traded Fund).

Yksittäisen suoran osake- tai korkosijoituksen osuus koko salkusta saa olla korkeintaan 10%.

Sijoitustoimintaa harjoitetaan pitkäjänteisesti, eikä nopea voitontavoittelu spekulatiivisten toimien avulla ole hyväksyttävä toimintakeino. Johdannaisia voidaan käyttää suojaustarkoituksessa ja osana esimerkiksi ns. strukturoituja tuotteita tai rahastoissa rahaston sääntöjen mukaisesti. Johdannaisia ei tule käyttää lyhytaikaiseen voitontavoitteluun.

5.2. Sijoitustuotteiden ryhmittely omaisuuslaji

Seuraavassa taulukossa sijoitustuotteita on ryhmitelty omaisuuslajikohtaisesti:

Korkosijoitukset:

Rahamarkkinasijoitukset (alle 1v)

- Tilit
- Talletukset
- Rahamarkkinarahastot
- Muut rahamarkkinainstrumentit

Joukkolainat (yli 1v)

- Suorat joukkolainat
- Suorat yrityslainat ja valtionlainat
 - luottoluokitus sijoitushetkellä vähintään investment grade - luottoluokituksen yrityslainat
 - mikäli luottoluokitus putoaa sijoitusaikana high yield -tasolle, arvopaperin myynti arvioidaan tapauskohtaisesti markkinahinnan ja luottovastuutapahtuman todennäköisyyden mukaan
- Erilaiset korkorahastot, myös high yield -rahastot sekä korko-ETF:t
- Vähintään 80-prosenttisesti pääomaturvatut strukturoidut lainat (liikkeellelaskija vähintään BBB-)

Osakesijoitukset

- Suorat osakesijoitukset vain Suomessa julkisesti noteerattuihin yhtiöihin
- Rahastot, Strukturoidut lainat ja osake ETF:t
- Yhdistelmärahastot
 - luokitellaan varovaisuusperiaatteen mukaan osakesijoituksiksi (jos sijoitustuote sisältää selkeän ja sitovan jaottelun, sijoitustuotteen osat luetaan määritelyihin omaisuuslajeihin kuuluvaksi)
- alle 80-prosenttisesti pääomaturvatut strukturoidut lainat

Muut sijoitukset

- Pääomasijoitukset
- Hyödykerahastot

- Muut vaihtoehtoiset sijoitukset

Salkkujen omaisuuslajipainoa seurataan aktiivisesti sijoitusten raportoinnin yhteydessä. Salkkujen omaisuuslajipainot tasapainotetaan valittuun omaisuuslajijakaumaan vuosittain.

6. Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Riskillä tarkoitetaan sijoitustoiminnassa tekijää, jonka toteutuminen voi aiheuttaa arvon menetyksiä. Sijoittamiseen liittyvät riskit jaetaan maksuvalmiusriskiin, luotto- ja vastapuoliriskiin sekä markkinariskiin.

Maksuvalmiusriski kuvaa koko rahoitukselliseen asemaan liittyvää riskiä, joka toteutuessaan tarkoittaa sitä, että kunnan rahan lähteet eivät kata välitöntä rahan käyttöä. Riskin toteutuessa uhkana on maksukyvyttömyys, ja akuutin riskin torjumisesta aiheutuu lisäkuluja. Maksuvalmiusriskin hallinta edellyttää kunnan rahavirtojen ennakoitavuutta ja oikea-aikaisia toimia aktiivisella varojen muuttamisella rahaksi. Riskiin voidaan varautua myös käyttötili- ja kuntatodistuslimiitein. Yksittäisen sijoitustuotteen osalta voidaan lisäksi puhua likvidisyysriskistä eli siitä, että sijoitusta ei voida määrääjän vuoksi tai jälkimarkkinakelpoisuuden puuttuessa muuttaa rahaksi. Erityisesti lyhytaikaisten kassavarojen sijoituksissa viiveettömästi rahaksi muutettavuudesta on varmistuttava sijoituspäätöstä tehtäessä ja kaikissa tapauksissa rahaksi muutettavuus on oltava huomioon otettuna sijoituspäätöstä tehtäessä.

Luotto- ja vastapuoliriski tarkoittaa sitä, että kunta ei saa takaisin sijoittamaansa pääomaa tai siihen liittyvää korkoa tehdyn sitoumuksen mukaisesti. Luotto- ja vastapuoliriskiä hallitaan määrittämällä sijoituskohteille luottoluokitusten rajat ja sallitut sijoituskohteet, niiden riskiluokat sekä yksittäisten sijoitusten osuudet. Luotto- ja vastapuoliriskin hallintakeinot on kuvattu kohdissa 5.1 ja 5.2.

Markkinariskejä ovat **korkoriski, osakesijoituksen hintariski sekä valuuttariski**

Korkoriskillä tarkoitetaan korkomuutosten aiheuttamaa epävarmuutta sijoituksen tuotossa (korkovirtariski) tai arvossa (hintariski). Korkovirtariskiä hallitaan sijoittamalla kiinteäkorkoisiin tai pitkään korkojaksoon sidottuihin korkosijoituksiin. Korkojen hintariskiä hallitaan puolestaan sijoittamalla lyhyeen korkojaksoon.

Osakesijoitusten hintariski ilmenee mahdollisina suurina arvonmuutoksina. Muutokset ovat selvästi suurempia kuin joukkovelkakirjasijoitusten arvonmuutokset. Osakesijoittamisen riskiä rajoitetaan niin, että osakesijoitusten osuus kokonaissijoituksista määritellään omaisuuslajijakauman mukaisesti neutraalissa markkinatilanteessa. Hintariskin pienentämiseksi on mahdollista käyttää määriteltyä osakesijoitusten osuuden vaihteluväliä. Sijoituksia tehtäessä tulee ottaa huomioon eri toimialojen sekä markkina-alueiden välinen hajautus. Toimialakohtaista riskiä alennetaan valitsemalla sellaisia arvopapereita, joiden suhdannesyklin odotetaan poikkeavan toisistaan.

Valuuttariski liittyy sijoituksiin, jotka tehdään muussa valuutassa kuin euroissa. Sijoituksen arvo voi nousta tai laskea valuuttakurssien muuttuessa ilman, että varsinaisen sijoituksen arvo muuttuisi lainkaan. Valuuttakurssien ennustaminen on käytännössä mahdotonta. Valuuttamääräisten sijoitusten osuus rajataan enintään 10 prosenttiin sijoitusten määrästä valuuttariskin rajoittamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan valuuttariskiä voidaan pienentää käyttämällä valuuttariskiltä suojattuja sijoitustuotteita.

Operatiiviset riskit ovat läsnä kaikessa toiminnassa, eikä niiltä voi täysin suojautua niin, että toiminta olisi taloudellisesti perusteltua. Operatiiviset riskit sisältävät esimerkiksi oikeudelliset riskit sekä säännösten ja eettisten periaatteiden noudattamiseen liittyvät riskit. Tärkeimmät riskienhallintakeinot operatiivisten riskien suhteen on osaamisesta huolehtiminen, hyväksytyjen toimintatapojen käyttäminen, riittävä dokumentointi ja toiminnan seurannan varmistaminen.

7. Varainhoidon toteuttaminen

Pitkäaikaisen kassaylijäämän varojen sijoittaminen hoidetaan itse ja/tai käytetään varainhoitajien palveluja. Kaupunki voi antaa varojen hoidon yhden tai useamman varainhoitajan hoidettavaksi. Varainhoitosopimukset tehdään ensisijaisesti täyden valtakirjan periaatteella. Varainhoidossa hyödynnetään finanssivalvonnan alaisuudessa toimivia, arvostettuja ja tunnettuja varainhoitajia.

8. Sijoitustoiminnan seuranta ja raportointi

Markkina-arvoja, tuottoja, sijoituslajien jakaumaa, muutoksia jakaumassa, kustannuksia ja riskitasoa seurataan varainhoitajakohtaisilla kuukausittaisilla raporteilla. Rovaniemen kaupunginhallitus saa talousarviokirjan täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti raportin sijoitussalkusta ja sen riskeistä.

Sijoitustoiminnan tuloksellisuutta arvioidaan vertailuindeksillä, joka koostuu korko- ja osakeindekseistä, sekä muita omaisuuslajeja kuvaavista indekseistä.

Raportointi järjestetään niin, että sijoitetusta kokonaisvarallisuudesta saadaan riittävät ja ajantasaiset tiedot päätöksentekoa ja valvontaa varten. Rovaniemen kaupungin talous- ja rahoitusyksikkö vastaa raportoinnista ja reagoi salkun mahdollisiin muutostarpeisiin.

Omaisuuslaji

Vertailuindeksi

Rahamarkkinat

3 kk euribor

Joukkolainat
Osakkeet

iBoxx EUR Overall
MSCI All Country World /OMX Helsinki Cap GI

Muut sijoitukset
Hyödykkeet:

S&P GSCI Total Return Index

Kiinteistöt:

FTSE EPRA/
NAREIT Global REIT Total Return Index

Pääomasijoitukset:

Red Rocks Globally Listed Private Equity Total
Return Index

Hedge-rahastot:

HFRX Global Hedge Fund Index

Indeksien osalta on huomioitava, että indeksin sisältö voi muuttua tai indeksi ei ole enää käytettävissä. Jos indeksin sisältö oleellisesti muuttuu tai se ei enää ole käytettävissä, valitaan uusi, mahdollisimman hyvin omaisuuslajia kuvaava indeksi.

9. Sijoitustoiminnan perusteiden tarkistaminen

Sijoitustoiminnan perusteet tarkistetaan valtuustokausittain.